

12. Ministry of Finance of Armenia, <http://www.minfin.am>.
13. National Statistical Service, <http://www.armstat.am>.
14. Statistical Yearbooks of Armenia, 2002 – 2010. <http://www.armstat.am>.

УДК 658.012.23

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЦІННОСТІ

Безгін К. С., к.е.н., доцент кафедри менеджменту, Донецький національний університет

Постановка проблеми. Актуальним напрямком економічних досліджень в Україні є процес взаємодії основних суб'єктів (споживачі, менеджери, інженери, вчені) створення інноваційної цінності, як на мікро, так і на макrorівні. Це одне з пріоритетних завдань в сфері конкурентного розвитку, оскільки на сучасному етапі інноваційний розвиток процесів створення економічної цінності є безальтернативним напрямом здатним підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання на внутрішньому та зовнішньому ринках. У цьому аспекті, є актуальним створення сучасної системи взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності, що орієнтована на вирішення наступного протиріччя, підвищення ефективності бізнес-процесів, з одного боку, та їхньої гнучкості (адаптивності), з іншого.

Про безальтернативність інноваційного розвитку підприємств машинобудівної галузі свідчать наступні фактологічні дані. Неefективність галузевої структури промислового виробництва: понад 2/3 припадає на галузі, що виробляють продукцію проміжного споживання (сировину, матеріали, енергоресурси), тобто відбувається процес примітивізації структурної конструкції промисловості, зниження її конкурентоспроможності. Протягом 2000-2010 рр. зросла сума отриманих збитків, знизилася рентабельність машинобудівної промисловості, частка підприємств, що впроваджували інновації, становить 11,5 % (2010 р.), частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції дорівнює 3,8 % (2010 р.). За технологічною структурою переважають виробництва низьких (III) і середніх (IV) технологічних укладів (95,9 %), частка V і VI високотехнологічних укладів, що визначають глобальні мегатренди економічного розвитку держави, перебуває на рівні 4,1 %.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Проблема інноваційного розвитку вельми актуальна та є одним з пріоритетів науково-практичних досліджень. Цим питанням приділяють підвищену увагу як зарубіжні вчені, серед яких: Ф. Валента, П. Друкер, Е. Менсфілд, Г. Менш, Н. Мончев, Ф. Ніксон, М. Портер, К. Прахалад, Е. Роджерс, Б. Санто, Б. Твіс, І. Перлакі, В. Хартман, Р. Фостер, Й. Шумпетер, Ф. Янсен та інші, а також українські та російські науковці, серед яких можна відзначити: В. Аншина, Ю. Бажала, В. Гальчинського, В. Геєця, П. Завліна, С. Ільєнкову, Б. Кваснюка, І. Крючкову, О. Лапко, В. Лепського, І. Макаренка, І. Одотюка, П. Перерву, С. Покропивного, О. Савчука, В. Семиноженко, М. Туган-Барановського, Н. Чухрай, Р. Фахутдінова, Л. Федулову та інших. Проте більшість авторів висвітлюють загальні або специфічні питання менеджменту інноваційної діяльності. Так, майже відсутні роботи щодо теоретико-методичного обґрунтування процесу взаємодії суб'єктів створення інноваційної цінності на підприємствах машинобудівної галузі.

Формулювання мети статті. Метою статті є аналіз процесу взаємодії ключових суб'єктів створення інноваційної цінності на підприємствах машинобудівної галузі, а також розробка концепції їхньої взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Однією з головних складових інноваційного розвитку вітчизняного машинобудівного комплексу на даному етапі є нові високі гуманітарні технології. В умовах сучасної України при управлінні інноваційними процесами стають усе більш актуальними не технічні (предметні), а управлінські інновації, як такі що гармонізують відносини між технічними та соціальними сферами інноваційного розвитку, в межах яких, знаходяться питання взаємодії суб'єктів створення інноваційної цінності.

Розглянемо процес створення інноваційної цінності на промисловому підприємстві в основних сферах діяльності: споживання, виробництво, техніка та наука. Відношення між ними може бути представлено наступним чином. Суб'єкт-споживач може відчувати незадоволеність, прямо пов'язану з відсутністю адекватних продуктів (інновацій), тобто таких, які відкривають йому можливість до ефективної діяльності та задоволення власних потреб. У цьому випадку, фіксацію існуючої незадоволеності проводять менеджери (маркетологи) і трансформували її в певну практичну задачу адресують інженеру (проектувальнику).

Як відомо інновація може з'явитися в наслідок інженерної діяльності, в результаті чого виникає серйозна небезпека непотрібності продуктів інженерної діяльності, що в основному визначається дисциплінарною та методичною обмеженістю інженера конкретною сферою знання, а також відсутністю адекватного рефлексивно-комунікаційного процесу взаємодії між суб'єктом-споживання і суб'єктом-інженерії.

Для того щоб на підприємстві створювалося постійне інноваційне середовище, необхідно організувати самоналагоджувальні інноваційні комунікації. Вони повинні забезпечувати постійні відновлювані ініціативні пропозиції. Банк таких ініціатив дає можливість швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, будучи гарантом конкурентоспроможності підприємства [6, с. 302].

Таким чином, відповідальність за адекватну трансляцію потреб лежить на суб'єкті управління, який відпрацьовує затребуваність споживачів. Суб'єкт-інженерії, в свою чергу, відповідальний тільки перед менеджером, для чого останній повинен бути наділений відповідними правами. Покласти відповідальність на інженера – управлінська нераціональність, яка фактично знімає відповідальність з менеджера і не наділяє відповідальністю суб'єкта-інженерії, на практиці, саме такий стан ми найчастіше й спостерігаємо.

На даний момент на вітчизняних машинобудівних підприємствах досить серйозною проблемою проектування стає відсутність опори в сучасній інженерії на науку. Даний факт обумовлений дезінтеграцією наукового і виробничого секторів національної інноваційної системи. До незадовільних тенденцій розвитку науково-технологічного потенціалу України слід віднести наступне (макроумови):

поглиблюється об'єктивність тенденції до зниження якісного рівня науково-технологічного потенціалу, що виражається у скороченні кількості створених зразків нової техніки, устаткування, апаратів, приладів, засобів автоматизації; продовжується зниження частки зразків нової техніки, що відповідають світовому рівню;

реструктуризація галузевого складу національної економіки, орієнтація на сектори, що відрізняються низькою наукомісткістю, призвело до різкого падіння попиту на наукову продукцію, проектно-дослідницькі роботи та інноваційну діяльність. Скорочення наукомісткості промислового виробництва спричинило припинення довготривалих фундаментальних досліджень і розробок, а, відповідно, скорочення кількості технічних інновацій світового рівня;

домінує відомча система організації науки від макро- до мікрорівнів; переважає спеціалізація організацій на окремих галузях наукових досліджень або обслуговуванні окремих міністерств;

існують зайві бар'єри для міжгалузевої наукової кооперації, створення та розповсюдження технологій та інновацій;

підтримуються адміністративні принципи розподілу ресурсів у сфері науки на всіх рівнях;

продовжує реалізовуватися відомчий контроль інноваційних процесів в галузях, особливо на стадіях розробки, які представлені специфічними формами інституцій (НДІ, КБ, проектний інститут, дослідне виробництво). Проте на стадіях впровадження вплив міністерств на підприємства, особливо недержавної власності, зведений до мінімуму;

більшість наукових організацій, незважаючи на підпорядкованість міністерствам, є самостійними. Зберігається організаційне відокремлення фундаментальної науки від вищої освіти, прикладної науки від підприємств. У поєднанні з відомчими бар'єрами це продукує відрив наукової діяльності від інноваційної;

залишаються незмінними підвалини інституційної будови сфери науки – інституційні зміни, пов'язані зі створенням нових наукових організацій не спрямовані на укріплення наукової бази підприємств та вузів;

заводська наука традиційно займає незначне місце в інституційній структурі науки, що відбивається на інноваційній активності підприємств;

підтримується дисбаланс стимулів між науковою та інноваційною діяльністю, особливо в частині пільгового оподаткування.

Виходячи з перелічених макроумов розвитку національної інноваційної системи, можна сформулювати перелік першочергових заходів структурної перебудови національної економіки та перехід України до модернізаційного економічного розвитку:

визначити обмежений перелік пріоритетних напрямів розвитку локомотивів модернізації та напрямів диверсифікації виробництва продукції і послуг для задоволення потреб внутрішнього ринку в рамках розробки та реалізації концепції зниження імпортозалежності та стимулювати зростання експорту продукції кінцевого виробництва;

забезпечити взаємодію між державою, бізнесом і регіонами (на основі приватно-державного партнерства, форсайта тощо);

підтримувати на державному рівні виробництво продукції високих (V і VI) технологічних укладів;

розробити програму розвитку торговельної інфраструктури, що в умовах зростаючої конкуренції за ринки збуту та транзитні послуги дасть змогу трансформувати порівняльну перевагу України у географічному розташуванні в конкурентну;

здійснити системну реформу регуляторної політики, що повинна включати заходи зі спрощення дозвільної системи; скасувати обов'язкову сертифікацію деяких товарів та послуг; впровадити нову систему ринкового нагляду за відповідністю готової продукції основним вимогам щодо її безпеки для життя та здоров'я громадян та навколишнього середовища; скоротити масштаби контрабандного ввезення товарів шляхом усунення середовища для виникнення зловживань;

допустити іноземні компанії-виробники на внутрішній ринок на умовах організації процесу виробництва продукції взамін імпортованої;

придбати ліцензії у іноземних виробників на виробництво імпортозаміщуючої продукції, виробничого обладнання та технологічних ліній через існуючі профільні державні інституції із виділенням для цього бюджетних коштів або кредитів, отриманих під державні гарантії;

використати потенціал власних інноваційних розробок для розвитку імпортозаміщення з попередньою організацією моніторингу та складання реєстру вітчизняних інноваційних продуктів, готових до впровадження;

сприяти створенню замкнутих технологічних ланцюгів виробництва споживчих товарів у середині країни через будівництво нових підприємств або перепрофілювання існуючих непрацюючих підприємств;

розробити засади промислової політики як інструменту технологічної модернізації; стимулювати виробництво прогресивного технологічного обладнання для провідних секторів економіки.

Таким чином, проблеми дезінтеграції «науки – техніки – виробництва» наочно розглянути на міждіяльнісних стиках. Побудова, вдосконалення та здійснення управлінської діяльності тягне взаємодію обговорюваних сфер діяльності. Ця взаємодія відповідно до запропонованої схеми розгортається наступним чином (рис. 1):

суб'єкт управління (СУ) фіксує незадоволеність споживачів у виробленій номенклатурі продукції (що виникла, наприклад, внаслідок зміни економічних умов діяльності підприємства, або змін ринкового попиту на товари, або від зміни вартості сировини), як наслідок цієї невідповідності СУ намагається зняти незадоволеність через організаційно-управлінське вдосконалення діяльності існуючих бізнес-процесів (наприклад, через рішення технологічних, фінансових, кадрових та інших завдань), при цьому СУ може виявити відсутність адекватних цим змінам організаційних засобів або їх обмеженість (виникла нова незадоволеність); в цьому випадку він виходить з даною незадоволеністю до інженера;

Рис. 1. Схема взаємодії суб'єктів в процесі створення цінності

інженер, у свою чергу ставить проектне завдання створення таких інновацій, які знімають зафіксоване суб'єктом управління незадоволення споживача, таким чином, проектувальник вирішує інженерне (проектне) завдання – створює необхідну для споживача продукцію (інновацію), проте, інженер в процесі проектування може, в свою чергу, виявити відсутність достатніх знань для вирішення сформульованого завдання створення інноваційної цінності, тоді цю ситуацію він фіксує як власну незадоволеність і виходить з нею на дослідника, який повинен її зняти;

дослідник формулює наукову проблему дослідження відповідного явища, рішення якої імовірно має зняти зафіксовану незадоволеність проектувальника; дослідник в ході вирішення наукової проблеми уточнює старі або вводить нові поняття, відкриває нові закони і властивості того явища, яке використовується інженером, за рахунок чого знімає незадоволеність останнього.

Проаналізуємо міждіяльнісний перехід, присутній в запропонованій схемі – перехід зі сфери діагностики в сферу проектування (перехід від кроку 2 до кроку 3). Перехід зі сфери проектування в сферу

досліджень (від кроку 4 до кроку 5) має аналогічні властивості. Вихід суб'єкта управління на проектувальника відбувається виключно через потребу в знятті незадоволеності споживачів і відсутністю для цього адекватних засобів. Але фіксація даної незадоволеності – поріг діяльності суб'єкта управління. У рамках своєї діяльності він не може вийти і здійснити постановку інженерної задачі – компонента вже професійно іншої діяльності. Але, з іншого боку, не можна чекати і від суб'єкта інженерії компетентності в діагностиці незадоволеності споживача (а саме в її адекватності), для нього властивість адекватності образу цінності також недоступна сфера.

Вихід з одного роду діяльності в інший є взагалі ірраціональним моментом. Це означає, що неможливо логічно, раціонально знайти і обґрунтувати перехід від сформульованої незадоволеності споживача до постановки конкретної інженерної задачі [1]. Можлива певна аналогія міждіяльнісного переходу (від незадоволеності споживача до постановки інженерного завдання або переходу від незадоволеності проектувальника до формулювання наукової проблеми) з «логічним розривом», про який говорить Мішель Полані [8, с. 180]: «Справжнє відкриття не є строго логічний акт, і відповідно перешкоди, які доводиться долати при вирішенні завдань, можна назвати «логічними розривами», про величину якого можна судити за ступенем винахідливості, необхідної для вирішення проблеми. У такому випадку озаріння – це стрибок, за допомогою якого долається пробіл». Правильно поставлене інженерне завдання і точне формулювання наукової проблеми – це якраз моменти таких логічних розривів, що вимагають для свого подолання «озаріння».

Суб'єкт інженерії виступає між ринком і наукою як інтерпретатор понять з мови споживача на мову вченого. Розкриття інженерної діяльності як перетворення природного (наукового) в штучне (практичне), було дано П.І. Балабановим [2]. Ринок і наука перебувають у світі власних, оригінальних понять, і, будучи самодостатніми сферами діяльності для своїх суб'єктів, вони по суті не можуть бути пов'язані один з одним безпосередньо. І.Т. Касавін з цього приводу зауважує [5, с. 44]: «доцільність діяльності не гарантується її раціональністю, як не гарантується і відповідність мети і засобів один одному». Цю функцію відповідності (гарантії раціональності) і виконує інженерія – допоміжна, відповідним чином пов'язана, сфера діяльності. З позиції потреб ринку інженерія дає, таким чином, адекватні (науково обґрунтовані) засоби і методи (інструменти) створення інновацій.

На властивості адекватності – точної відповідності – інновації потребам слід зупинитися детальніше, оскільки для нашого дослідження воно становить певний інтерес. Звернемося до схеми на рис. 2. Створенню інновації повинна передувати діагностика незадоволеності споживачів [9] їх усвідомлених і неусвідомлених потреб у товарі і тих його характеристиках (параметрів, властивостей), які визначають якість створюваного продукту в усьому розмаїтті його проявів. Якість, як певна цілісність властивостей предмета (процесу, явища) завжди повинна бути діагностована, в іншому випадку адекватну потребам споживачів інновацію, неможливо реалізувати на практиці. На даному етапі науково-практичним напрямом адекватної діагностики та формуванням цілісного образу інновації, за рахунок розробки альтернативних мовних конструкцій, займається психонетика [3]. В актуальному часі, цим науковим напрямом, досить не розроблено підходів, які можна застосовувати на практиці.

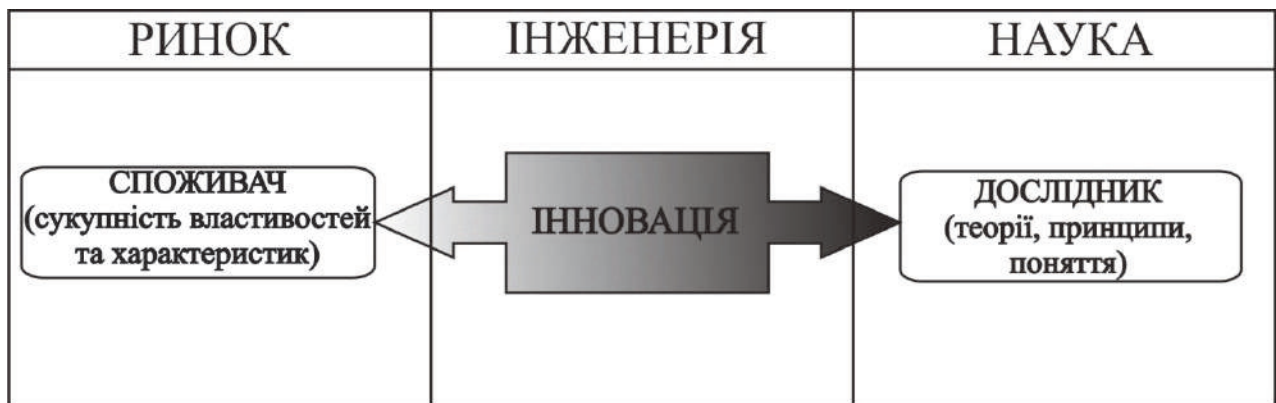

Рис. 2. Схема взаємозв'язку міждіяльнісних стиків в процесі діагностики створюваного споживачем образу інновацій

На наведеній схемі (див. рис. 2) до таких властивостей віднесені: потужність, продуктивність, доцільність, надійність, економічність та ін. Виявлені параметри дають можливість описати інновацію в кількісних характеристиках (кіловати, тонно-кілометри, гривні, трудодні і т.п.), оскільки саме в науці природному явищу (його поняттями) співвідносяться певні метрики. Адекватність інновації споживчій затребуваності можна визначити, як досяжність нею певних значень параметрів на основі описаних суб'єктом науки природних (фізичних, праксеологічних та ін.) явищ і реалізованих суб'єктом інженерії в рамках матеріального об'єкту, що максимально задовольняє потреби суб'єкта споживача.

Суб'єкти науки традиційно виконували дослідні функції трьох видів: розширення меж наукового знання – фундаментальні дослідження; розширення меж в галузі технологій – стратегічні / цільові дослідження;

розширення можливостей застосування нових знань та технологій – прикладні дослідження, трансфер і комерціалізація технологій [4].

Дана класифікація за видами діяльності заснована на так званій «лінійній моделі інновацій», яка передбачає прямолінійний рух від фундаментальних досліджень до прикладних і далі до адаптивних досліджень, трансферу технологій, впровадження та поширення інновацій.

Протягом тривалого періоду часу лінійна модель визнається управлінським анахронізмом, але вона як і раніше активно використовується – мабуть, тому, що цей підхід було «інституціоналізовано» в організаційній структурі науково-дослідного сектора багатьох країн, що передбачає окремі інститути для фундаментальних і прикладних досліджень. Принциповий її недолік – обмежені зв'язку і обмежена активність учасників інноваційних процесів, проблеми конвергенції технологій [7].

На зміну лінійної моделі поступово приходять нелінійна або «модель множинних джерел інновацій» [7, с. 32], відповідно до якої інновації можуть виникати в будь-якій частині інноваційної системи. Хоча наукові дослідження залишаються важливою рушійною силою інновацій, вони не є єдиною силою. У зв'язку з цим необхідно переглянути традиційну роль науково-дослідних організацій. Використання нелінійної парадигми інноваційного розвитку великою мірою визначає вибір виду здійснюваної діяльності та способу її оптимальної організації в рамках сучасного машинобудівного підприємства.

Нові знання створюються не тільки в державних дослідницьких організаціях або в дослідницьких підрозділах промислового підприємства, але і у всій економічній системі. Важливим внеском в інноваційний процес служить новий повсякденний досвід і діяльність інженерів, торгових агентів, інших найманих працівників, так само як і споживачів. Поява нововведень на основі ідей та пропозицій, що надходять зі сфери виробництва, збуту і споживання, розповсюджено в системах з розвиненими взаємозв'язками між економічними агентами. Більше того, інноваційний процес не обмежується лише сферою технології, але і включає інституційні, організаційні та управлінські інновації. Ці знання практично не можуть бути формалізовані, вони представляють собою нематеріальні активи зайнятих у конкретній галузі: підприємства повинні намагатися використовувати дані знання з максимальною ефективністю (зокрема, шляхом навчання на робочому місці, обміну досвідом, у програмах мобільності та ін.).

Використання нелінійної парадигми інноваційного розвитку в значній мірі визначає вибір виду здійснюваної діяльності та способу її оптимальної організації. Ця парадигма передбачає тісну взаємозалежність всіх елементів та суб'єктів створення інноваційної цінності (споживач, менеджер, інженер, учений) і орієнтацію інновацій на попит. Інноваційні процеси та системи розвиваються під впливом національних особливостей економічного та соціально-політичного, історичного розвитку країни, динамічні НІС постійно адаптуються і трансформуються у відповідності з появою нових можливостей. Все більша увага приділяється формам та інтенсивності взаємодії між головними елементами національної інноваційної системи. Модель множинних джерел інновацій орієнтована на механізм розвитку з максимальним урахуванням різноманітності елементів і створення умов їх творчої взаємодії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З урахуванням специфіки науково-технологічної системи та структури економіки, вітчизняним машинобудівним підприємствам слід проводити подвійну інноваційну стратегію, яка об'єднує модель, засновану на пропозиції з боку науково-дослідного сектора, і модель, засновану на попиті з боку споживачів. Таким чином, саме орієнтованість суб'єктів інженерії промислового підприємства на затребувані споживачем характеристики, з одного боку, і опора інженерії на науку, з іншого, забезпечують надійність, результативність, ефективність, екологічність і гуманність створюваних нею бізнес-процесів і продуктів.

В подальших дослідженнях необхідно сконцентруватися на розробці механізму взаємодії основних суб'єктів (споживачі, менеджери, інженери, вчені) створення інноваційної цінності на промисловому підприємстві.

РЕЗЮМЕ

У статті проведено аналіз процесу взаємодії суб'єктів створення інноваційної цінності, а також запропоновано альтернативну концепцію нелінійного інноваційного розвитку.

Ключові слова: взаємодія, цінність, інновації, суб'єкт.

РЕЗЮМЕ

В статье проведен анализ процесса взаимодействия субъектов создания инновационной ценности, а также предложена альтернативная концепция нелинейного инновационного развития.

Ключевые слова: взаимодействие, ценность, инновации, субъект.

SUMMARY

The article analyzes the interaction between actors create innovative value, and proposed an alternative concept of the nonlinear development of innovative.

Key words: interaction, value, innovations, actors.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Авилов А.В. Рефлексивное управление: Методологические основания. Монография. – М.: ИУПСС, 2003. – 204 с.

2. Балабанов П.И. Методологические проблемы проекторочной деятельности: Естеств., искусств., фундам., прикл. / Отв. ред. В.В. Чешев. – Новосибирск: Наука, 1990. – 200 с.
3. Бахтияров О.Г. Постинформационные технологии: введение в психонетику. Монография. – К.: Пост, 1997. – 242 с.
4. Ильдеменов С.В. Управление нововведениями в промышленности. – Л.: Изд-во ЛФЭИ, 1991. – 160 с.
5. Касавин И.Т. Деятельность и рациональность / Деятельность: теории, методологии, проблемы. – М.: Политиздат, 1990. – С. 37-49.
6. Красовский Ю.Д. Организационное поведение. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 511 с.
7. Лепский В.Е. Субъектно-ориентированный подход к инновационному развитию – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2009. – 208 с.
8. Полани М. Личностное знание. На пути к посткритической философии. – М.: Прогресс, 1985. – 344 с.
9. Прахалад К.К. Пространство бизнес-инноваций: создание ценности совместно с потребителем / К.К. Прахалад, М.С. Кришнан; Пер. с англ. – М.: Юрайт, 2011. – 258 с.

УДК 336.02

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ З ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Білінська Я.В., доктор економічних наук, старший науковий співробітник

Актуальність. Криза, що розгорнулася у 2007-2008 рр. поставила перед людством низку важливих проблем, вирішити які можна лише комплексно. Різке зростання цін на сировинні, в першу чергу, паливно-енергетичні ресурси стало наслідком не лише відносного здешевлення долара США, а й проявом вичерпання ресурсного потенціалу. За експертними оцінками, за сучасних темпів видобутку нафти її запаси можуть бути вичерпані вже до 2030 р., газу – до 2041 р., кам'яного вугілля – до 2053 р., бурого вугілля – до 2056 року [1].

У результаті багаторазового підвищення цін на газ в останні роки його споживання в Україні поступово скорочується (за останні чотири роки – з майже 70 до 50 млрд. кубометрів). Проте наша країна все ще залишається одним з найбільших імпортерів газу з Росії, закуповуючи щороку в „Газпрому” 37–38 млрд. кубометрів. За даними енергетичного балансу України за 2006 р. за власного виробництва у 82,7 млрд т н.е. імпорт становив 64,3 т н.е. [2, с.26]. Поки що основним його заміником є вугілля, хоча у вугледобувній галузі також є низка проблем. Майже половину потреб України в електроенергії забезпечує атомна енергетика, небезпеку розвитку якої наочно продемонструвала природна катастрофа в Японії у березні 2011 року. В цих умовах загострюється необхідність підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) та перехід на альтернативні джерела енергії. Проте в Україні обсяги використання відновлюваних джерел енергії зростають ледь помітними темпами, а її частка в енергоспоживанні становить нині лише близько 7%, причому більша її частина припадає на гідроенергетику [2, с.25].

Висока енергоємність підприємств в Україні, в першу чергу, експортних, унеможливує використання в повній мірі конкурентних переваг, що їх надає занижена вартість вітчизняної валюти. Від цін на газ залежить економічний стан більшості вітчизняних промислових підприємств, стан державного бюджету, рівень цін та соціального захисту.

Окрім перелічених проблем надмірне енергоспоживання в Україні є одним з факторів низки макроекономічних проблем. Насамперед, це хронічний дефіцит торгового балансу, девальваційний тиск на національну грошову одиницю, постійна дія інфляційних факторів з боку пропозиції. Основною причиною енергоємності вітчизняних виробництв є зношеність обладнання у всіх галузях народного господарства. Тільки модернізація та оновлення виробництва у напрямі запровадження енергозберігаючих технологій дозволить скоротити втрати при передачі та споживанні енергоресурсів та кардинально підвищити конкурентоспроможність вітчизняних товаровиробників.

Перепорою на цьому шляху є відсутність достатнього обсягу фінансування, оскільки це достатньо дорогі та довготривалі інвестиційні проекти. Ні вітчизняні підприємства, ні бюджет, ні комерційні банки не володіють достатніми обсягами дешевих і довгих коштів для їх фінансування. Єдиною можливістю для підприємств є використання коштів міжнародних фінансових організацій, що займаються фінансування програм підвищення енергоефективності. І в цій площині лежить можливість не лише стимулювання інвестиційних процесів та структурної перебудови вітчизняної економіки, а й розв'язання низки фінансових проблем: покращання платіжного балансу, стимулювання припливу довгих ресурсів, використання яких на цілі енергоефективності дозволить запустити мультиплікаційний ланцюжок оновлення виробництва.

Важливість цих завдань стала причиною підвищеної уваги до них з боку вітчизняних та зарубіжних науковців. Проблемні аспекти фінансування заходів енергоефективності знаходяться в центрі уваги фахівців провідних фінансових організацій таких як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) [4; 5; 6], Світовий банк (СБ) [7], Північна екологічна фінансова корпорація (НЕФКО) [8]. На офіційних Інтернет